SOOVITUSED

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2021/1222,

20. juuli 2021,

rannikuvalveülesannete täitmisel tehtava Euroopa koostöö praktilise käsiraamatu kohta

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrust (EL) 2019/473 Euroopa Kalanduskontrolli Ameti kohta, ([1]) eriti selle artikli 8 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2002. aasta määrust (EÜ) nr 1406/2002, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet, ([2]) eriti selle artiklit 2b,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrust (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624, ([3]) eriti selle artikli 69 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

(1) Kolme ameti asutamismääruste eespool nimetatud artiklite kohaselt teeb komisjon tihedas koostöös liikmesriikide, Euroopa Kalanduskontrolli Ameti (EFCA), Euroopa Meresõiduohutuse Ameti (EMSA) ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametiga (Frontex) kättesaadavaks rannikuvalveülesannete täitmisel tehtava Euroopa koostöö praktilise käsiraamatu (edaspidi „käsiraamat“). Käsiraamat sisaldab teabevahetuse suuniseid, soovitusi ja parimaid tavasid.

(2) Kolm ametit teevad ametitevahelise koostööraamistiku ([4]) alusel tihedat koostööd vastavalt nende õigusaktidele ja Euroopa Komisjoni otsesel toetusel. Nad pakuvad riiklikul ja ELi tasandil ning vajaduse korral rahvusvahelisel tasandil tõhustatud toetust ja abi riikide ametiasutustele, kes täidavad rannikuvalveülesandeid.

(3) Euroopa Komisjon tegi kolmele ametile ülesandeks töötada käsiraamat välja tihedas koostöös liikmesriikide ekspertidega.

(4) Nõukogu võttis 26. juunil 2018 vastu Euroopa Liidu läbivaadatud merendusjulgeoleku strateegia tegevuskava, ([5]) kus tuletatakse meelde, kui oluline on käsitleda merendusjulgeoleku rannikuvalveaspekte, edendades rannikuvalveülesandeid täitvate tsiviil- ja sõjaliste osalejate koostoimet. Kavas innustatakse EFCAt, EMSAt ja Frontexit jätkuvalt süvendama oma ametitevahelist koostööd antud valdkonnas,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

1. Käesolev soovitus käsitleb käsiraamatut, mis on praktiline juhend ELi tsiviil- ja sõjaväeasutustele rannikuvalveülesannete täitmiseks ning hõlbustab nende tihedat piiri- ja valdkonnaülest koostööd.

([1]) ELT L 83, 25.3.2019, lk 18.
([2]) EÜT L 208, 5.8.2002, lk 1.
([3]) ELT L 295, 14.11.2019, lk 1.
([4]) Kolm ametit töötasid koos välja kolmepoolse töökorra, millega kehtestatakse ametitevaheline koostöö EFCA, EMSA ja FRONTEXi vahel ning mille kiitsid heaks nende vastavad juhtorganid. See jõustus 2017. aasta märtsis ja seda pikendati 2021. aasta märtsis.
([5]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10494-2018-INIT/et/pdf

2. Käsiraamat sisaldab läbipaistvat teenuste- ja teabekausta, mis on kättesaadav kõnealuse kolme ameti kaudu. See aitab luua sünergiat ning vältida tegevuse dubleerimist ja/või liiasust liikmesriikide ja kolme ameti vahelises koostöös, luues mastaabisäästu.

3. Käsiraamat keskendub viiele ametitevahelise koostöö valdkonnale: teabevahetus, jälgimis- ja teabeteenused, suutlikkuse suurendamine, riskianalüüs ja suutlikkuse jagamine. Käsiraamat piirdub peamiselt valdkondadeüleste teemadega ning hõlmab ELi liikmesriike ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riike.

4. Käsiraamatu peamised lõppkasutajad on iga liikmesriigi eri rannikuvalveülesandeid täitvad ametiasutused. Käsiraamatu eesmärk on toetada tegevuse kavandamise ja koordineerimise eest vastutavaid riikide ametiasutusi, kes peavad teadma ja mõistma, kuidas on korraldatud nende partnerite tegevus ning milliseid teenuseid ja koostööd nad pakuvad.

5. Teabevahetuse puhul järgitakse täielikult andmetele, teabele ja luureinfole juurdepääsu õigusi paljude mehhanismide abil kas käsitsi või automatiseeritud protsesside/süsteemide kaudu. See jääb ametite õigusraamistikku ja selle puhul järgitakse põhiõigusi, sealhulgas andmekaitsenõudeid.

6. Käsiraamatuga ei looda rannikuvalveülesannete eest vastutavatele riikide ametiasutustele uusi õigusi ega kohustusi, samuti ei paku see tõlgendavaid suuniseid olemasolevate rollide, eeskirjade ja kohustuste kohta. Käsiraamat ei mõjuta liikmesriikide või ametite seaduslikke kohustusi ning seda ei tohi kasutada sidusrühmade püüdluste edendamiseks.

7. Käsiraamatusse on lisatud praktiline teave, sealhulgas a) liikmesriikide rannikuvalveülesannete täitmist toetava ametitevahelise tegevusega seotud teenuste, toodete, koolituskursuste, parimate tavade suuniste ja käsiraamatute kataloogid; b) piirkondliku/rahvusvahelise/riikliku/kahepoolse/mitmepoolse koostöö raamistikud ning c) riikide teabelehed, mis sisaldavad ELi liikmesriikide ja EFTA riikide rannikuvalveülesannete ülesehituse ja korralduse üksikasju.

8. Seda praktilist teavet peaksid ajakohastama kolm ametit ja riikide teabelehtedega seoses peaksid andma oma panuse riikide ametiasutused. See teave tehakse kättesaadavaks EFCA hallataval veebiplatvormil tihedas koostöös kahe teise ameti ja komisjoniga.

9. Liikmesriigid peaksid järgima käsiraamatus sisalduva teabe vahetamise suuniseid, soovitusi ja parimaid tavasid, tegema omavahel koostööd, et hoida riikide teabelehti ajakohastena, ilma et esitataks topeltaruandeid, kui teave on ametitele juba kättesaadavaks tehtud.

10. Käesolev soovitus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. juuli 2021

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Virginijus SINKEVIČIUS

LISA

1. **SISSEJUHATUS**

Euroopa Liidus vastutab rannikuvalveülesannete täitmise eest üle 300 tsiviil- ja sõjaväeasutuse. Nende asutuste vahel tuleb tagada tihe piiri- ja valdkonnaülene ([1]) koostöö ja koordineerimine, et vältida tegevuse dubleerimist ja liiasust ning luua sünergiat.

ELis ja Euroopa Majanduspiirkonnas toetavad liikmesriikide ametiasutusi rannikuvalveülesannete täitmisel Euroopa Kalanduskontrolli Amet (EFCA), Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA) ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex). Selle toetuse pakkumiseks riiklikul ja ELi tasandil ning vajaduse korral rahvusvahelisel tasandil muudeti 2016. aastal kõigi kolme ameti asutamismäärusi, lisades neisse ühise artikli Euroopa koostöö kohta rannikuvalveülesannete täitmisel ([2]). Ühises artiklis on kindlaks määratud viis koostöövaldkonda:

(1) „laevade aruandlussüsteemides ja muudes infosüsteemides, mida nimetatud ametid peavad või millele neil on juurdepääs, hoitava teabe jagamine, koondamine ja analüüsimine, kooskõlas nende vastavate õiguslike alustega ning ilma et see piiraks liikmesriikide omandiõigust andmete suhtes;

(2) jälgimis- ja teabeteenuste osutamine tipptehnoloogia abil, sealhulgas kosmoses asuvate ja maapealsete taristute ja andurite kaudu, mis on paigaldatud mis tahes platvormile;

(3) suutlikkuse suurendamine, koostades suuniseid ja soovitusi ning tehes kindlaks parimaid tavasid ning pakkudes töötajate koolitust ja vahetust;

(4) rannikuvalve ülesannete alase teabevahetuse ja koostöö tõhustamine, sealhulgas analüüsides tegevuslikke küsimusi ja merendusvaldkonnas ilmnevaid ohte;

(5) suutlikkuse jagamine, kavandades ja viies ellu mitmeotstarbelisi operatsioone ning jagades vahendeid ja muid võimeid niivõrd, kuivõrd nimetatud ametid neid tegevusi koordineerivad ning selleks on saadud nõusolek asjaomaste liikmesriikide pädevatelt asutustelt.“

Rannikuvalveülesannete täitmisel tehtava Euroopa koostöö praktilise käsiraamatu väljatöötamine oli ette nähtud ka kolme ameti muudetud asutamismääruste ühises artiklis, nagu on kirjeldatud allpool:

„Komisjon teeb tihedas koostöös liikmesriikide, Euroopa Meresõiduohutuse Ameti, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ning Euroopa Kalanduskontrolli Ametiga kättesaadavaks rannikuvalveülesannetega seotud Euroopa koostöö praktilise käsiraamatu. Nimetatud käsiraamat sisaldab teabevahetuse suuniseid, soovitusi ja parimaid tavasid. Komisjon võtab kõnealuse käsiraamatu vastu soovituse vormis.“

Praktilise käsiraamatu üheks osaks on läbipaistev teenuste- ja teabekaust, mis on kättesaadav nende kolme ELi asutuse kaudu. Seega võib see aidata luua sünergiat ning vältida tegevuse dubleerimist ja/või liiasust liikmesriikide ja nimetatud ametite vahelises koostöös.

2. **TAUST**

Euroopa Komisjon töötas käsiraamatu kontseptsiooni esimest korda välja aruteludokumendis, mida esitleti 2018. aasta aprillis Hispaanias toimunud esimesel iga-aastasel Euroopa rannikuvalveüritusel (AECGE). Seejärel nimetasid liikmesriigid iga ameti haldusnõukogu/juhatuse kaudu eksperdid, kes aitasid käsiraamatut välja töötada. Samal ajal loodi väike ametitevaheline töörühm, kelle ülesandeks oli esitada esimene versioon.

Projekt algatati 29. jaanuaril 2019 Lissabonis EMSA korraldatud avaseminaril, kus osalesid liikmesriikide eksperdid. Enne seminari valmistas ametitevaheline töörühm ette aruteludokumendi, mille kiitis heaks komisjon ning mis jagati seejärel laiali seminaril osalejatele. Liikmesriigid ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigid määrasid kavandi koostamise protsessis osalema 43 eksperti. Komisjoni esindasid seminaril rände ja siseasjade peadirektoraat (DG HOME), merendus- ja kalandusasjade peadirektoraat (DG MARE) ning liikuvuse ja transpordi peadirektoraat (DG MOVE).

([1]) „Valdkonnaülene“ hõlmab määratluse järgi rannikuvalveülesandeid, mis kuuluvad vähemalt kahe Euroopa Liidu asutuse pädevusse (nt kalandus ja piirikontroll).

([2]) Määruse (EL) 2019/473 artikli 8 lõige 3; määruse (EL) 2019/1896 artikli 69 lõige 3; määruse (EÜ) nr 1406/2002 artikli 2b lõige 3 (6. oktoobri 2016. aasta konsolideeritud versioon).

Aruteludokumendis pakuti välja käsiraamatu kolm peamist elementi:

(a) liikmesriikide rannikuvalveülesannete täitmist toetavate ametitevaheliste tegevustega seotud teenuste, toodete, koolituskursuste, parimate tavade suuniste ja käsiraamatute kataloogid;

(b) piirkondlikud koostööraamistikud ning

(c) riikide teabelehed, mis sisaldavad rannikuvalveülesannete ülesehituse ja korralduse üksikasju.

Liikmesriikide esindajad ja komisjon toetasid üldiselt sellist käsiraamatu sisu käsitlusviisi. See pani aluse dokumentide koostamise protsessile ja jätkuvale dialoogile liikmesriikide ekspertidega.

2.1. **Kasutajad**

Käsiraamatu peamised lõppkasutajad on iga liikmesriigi eri rannikuvalveülesandeid täitvad ametiasutused. Käsiraamatu eesmärk on toetada tegevuse kavandamise ja koordineerimise eest vastutavaid riikide ametiasutusi, kes peavad teadma ja mõistma, kuidas on korraldatud nende partnerite tegevus ning milliseid teenuseid ja koostööd nad pakuvad.

2.2. **Eesmärgid**

Käsiraamatu eesmärgid on järgmised:

(a) kirjeldada kõiki asjaomaste ametite kaudu kättesaadavaid valdkonnaüleseid teenuseid ning anda liikmesriikidele ja ametiasutustele juhtnööre, kuidas kõnealuseid teenuseid kasutada;

(b) anda ülevaade ametite väljatöötatud koolitusvõimalustest ja -juhenditest ning sellest, kuidas neid leida;

(c) anda ülevaade olemasolevatest rannikuvalveülesandeid hõlmavatest koostöömehhanismidest, mis on seotud liikmesriikide praktilise tööga;

(d) esitada liikmesriikidele teabelehed, kus on loetletud rannikuvalveülesandeid täitvad riikide ametiasutused, sealhulgas nende kontaktpunktid.

Käsiraamat on välja töötatud praktilise juhendina ja sisaldab viiteid lõppkasutajate parimatele tavadele. Selle eesmärk ei ole mitte üksnes loetleda, vaid kirjeldada kõiki olemasolevaid teenuseid ning anda liikmesriikidele ja ametiasutustele vajaduse korral juhtnööre nende kasutamise kohta. Käsiraamatut täiendavaid katalooge ja teabelehti võidakse aja jooksul muuta, et kajastada ametite- ja liikmesriikidevahelist koostööd puudutavaid õigusnormide muudatusi.

Käsiraamatus käsitletakse rannikuvalveülesannete valdkonnas toimuvat tegevust ja see on liikmesriikide ametiasutuste jaoks eespool osutatud teabe hankimise kohaks. Käsiraamatu eesmärk ei ole mõjutada liikmesriikide või ametiasutuste seaduslikke volitusi/kohustusi ning seda ei tohiks kasutada sidusrühmade püüdluste edendamiseks (st see ei ole võimalikke tegevusi sisaldav nn soovide nimekiri).

Riiklikul tasandil viidatakse kõikidele üksustele, sealhulgas neile, kes ei pruugi olla esindatud EFCAs, EMSAs või Frontexis, st merevägedele või tolliasutustele.

2.3. **Käsiraamatu kohaldamisala**

Käsiraamat

(a) hõlmab viit ametitevahelise koostöö valdkonda;

(b) piirdub peamiselt valdkondadeüleste teemadega;

(c) hõlmab ühte ülesannet käsitlevaid teemasid, mis võivad kuuluda vähemalt kahe ameti pädevusalasse (nt mereseire);

(d) hõlmab ELi liikmesriike ja EFTA riike;

(e) sisaldab teabelehti liikmesriikide esitatud teabega, sealhulgas olemasolevate piirkondlike ja rahvusvaheliste koostöömehhanismide kohta;

(f) hõlmab kõiki rannikuvalveülesannete eest vastutavaid (tsiviil- või sõjalisi) üksusi (nt liikmesriigi rannikuvalveülesandeid täitev merevägi).

Juhime tähelepanu sellele, et käsiraamatus ei käsitleta rannikuvalveülesandeid, mis ei kuulu asjaomaste ametite pädevusse.

2.4. **Käsiraamatu sisu**

Käsiraamat, mida täiendavad kataloogid ja teabelehed, koosneb allpool kirjeldatud osadest.

(a) Teenuste kataloog keskendub ametitevahelistele teenustele, mis on praegu liikmesriikide sidusrühmadele kättesaadavad ja mis toetavad rannikuvalvekohustuste täitmist.

(b) Koolituskursuste kataloog, mis on ametite suutlikkuse suurendamise meetmete lahutamatu osa, hõlmab kõiki kolme ameti pakutavaid koolituskursusi (kõigis merendusvaldkondades), mis on praegu liikmesriikide sidusrühmadele kättesaadavad. Koolituskursusi korraldab kas üks amet või kaks või kolm ametit koos.

(c) Parimate tavade suuniste ja käsiraamatute kataloogi eesmärk on hõlmata kõiki parimaid tavasid käsitlevaid suuniseid ja käsiraamatuid, mis on sidusrühmadele kättesaadavad nende kolme ameti kaudu. Parimate tavade suunised ja käsiraamatud esitab kas üks amet võid kaks või kolm ametit koos. Lisaks on Euroopas ja väljaspool Euroopat sõlmitud mitmeid pikaajalisi piirkondlikke koostöökokkuleppeid, millesse on kaasatud ELi sidusrühmad. Nende kokkulepete raames on välja töötatud arvukad parimate tavade suunised ja käsiraamatud, mida peetakse selle käsiraamatu jaoks asjakohaseks, ning asjakohased viited on lisatud käsiraamatute kataloogi.

(d) Piirkondlikku/rahvusvahelist/kahepoolset/mitmepoolset koostööd käsitlevas osas on esitatud esindav valim mõnedest Euroopas ja väljaspool Euroopat olemasolevatest koordineerimis- ja koostöömehhanismidest, mis hõlmavad kõiki rannikuvalveülesandeid. Spetsiaalne osa (kättesaadav spetsiaalse veebiplatvormi kaudu) hõlmab suurt hulka neid mehhanisme ja kõik need on seotud riikide teabelehtedega (vt allpool). See võimaldab igal riigil märkida, kas nad osalevad nimetatud mehhanismides.

(e) Riikide teabelehtede eesmärk on esitada teave selle kohta, milline organisatsioon tegeleb konkreetse rannikuvalveülesande täitmisega igas riigis. Teabelehe vorm töötati välja koostöös ametite haldusnõukogude määratud ekspertidega ning seejärel täitis vormi iga riik.

3. **RANNIKUVALVEÜLESANDED JA AMETITEVAHELISE KOOSTÖÖ VALDKONNAD**

3.1. **Kohaldamisala**

Käsiraamatu tähenduses on rannikuvalveülesanded need ülesanded, millele kolm ametit tavaliselt viitavad. Loetelu koostas algselt Euroopa rannikuvalveteenistuse foorum (ECGFF) järgmiselt (ei ole esitatud tähtsuse järjekorras):

(a) meresõiduohutus, sealhulgas laevaliikluse korraldamine;

(b) laevaõnnetused ja mereabiteenused;

(c) kalanduse järelevalve ja kontroll;

(d) merepiiri kontroll;

(e) merekeskkonna kaitse ja reageerimine asjaomastele ohtudele;

(f) inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ennetamine ja tõkestamine ning sellega seotud mereõigusnormide täitmise tagamine;

(g) mereotsingud ja -pääste;

(h) mereseire;

(i) merendusega seotud tollitoimingud;

(j) mereõnnetustele ja katastroofidele reageerimine;

(k) meresõidu, laevade ja sadamate turvalisus.

3.2. **Ametitevaheline koostöö**

Osana Euroopa piiri- ja rannikuvalve paketist, mille EL võttis vastu 2016. aasta septembris, muudeti kolme ameti asutamismäärusi, et lisada sinna nendevaheline koostöö rannikuvalveülesandeid täitvate riikide ametiasutuste toetamiseks. Seda tehti selleks, et suurendada EFCA, EMSA ja Frontexi poolt nende vastavatele sidusrühmadele pakutava toe tulemuslikkust ja tõhusust.

Muudetud määrustega nähakse ette ka selge õiguslik alus kolme ameti jõudude ühendamiseks ja meetmete tõhustamiseks, et suurendada teadlikkust olukorrast merel ja parandada reageerimisvõimet ning pakkuda kohandatud teenuseid rannikuvalveülesandeid täitvatele riikide ametiasutustele.

Volituses määratakse sõnaselgelt kindlaks viis koostöövaldkonda, mida on kirjeldatud käesoleva dokumendi 1. jaos, kuid kaasseadusandjad jätsid ametite otsustada, kuidas see koostöö tegelikkuses toimib ja töökorras vormistatakse. Selle töökorra kiitsid heaks Frontexi juhatus ning EFCA ja EMSA haldusnõukogud.

Seejärel töötasid kolm ametit koos välja kolmepoolse töökorra, mille nende vastavad juhtorganid heaks kiitsid ning mis jõustus 2017. aasta märtsis ja mida pikendati 2021. aasta märtsis. Kolmepoolse töökorraga nähakse ette juhtkomitee loomine, et hallata ametitevahelist koostööd kaasseadusandjate kindlaksmääratud viies valdkonnas.

Juhtkomitee kiidab enne iga aasta 1. septembrit heaks iga-aastase strateegilise kava kolmepoolse töökorra rakendamiseks. Seejärel esitatakse kava EFCA, EMSA ja Frontexi juhtorganitele vastuvõtmiseks ja kolme ameti ühtsetesse programmdokumentidesse lisamiseks.

Iga-aastases strateegilises kavas esitatakse prioriteedid vastavalt viiele koostöövaldkonnale. See on aluseks iga-aastastele rakenduskavadele, milles määratakse üksikasjalikult kindlaks tegevused, mida iga amet konkreetsel aastal rannikuvalve koostööraamistikus ellu viib.

Lisaks lepiti 2017. aastal kokku, et see amet, kes parajasti juhib töökorra juhtkomiteed, korraldab iga-aastase Euroopa rannikuvalveürituse. Iga-aastase Euroopa rannikuvalveürituse eesmärk on konsulteerida rannikuvalveülesandeid täitvate riikide ametiasutustega ning teiste ELi ja rahvusvaheliste partneritega kolme ameti koostöömeetmete küsimuses.

3.3. **Teenustaseme kokkulepped**

Kolm ametit on juba sõlminud omavahel mitu teenustaseme kokkulepet. Need teenustaseme kokkulepped käsitlevad ametite osutatavat igapäevast tegevustuge rannikuvalveülesannete täitmiseks.

Järgnevalt on loetletud alates 2020. aasta maist kolme ameti vahel sõlmitud teenustaseme kokkulepped:

(a) EFCA ja EMSA vaheline teenustaseme kokkulepe, mis sõlmiti 2012. aastal ning mida on sellest ajast alates regulaarselt uuendatud ja laiendatud. Praegu uuendatakse seda automaatselt igal aastal ning see hõlmab EMSA poolt EFCA-le sihtotstarbeliste integreeritud merendusteenuste osutamist ja EFCA tegevuseks kasutatavatele EMSAga lepingu sõlminud laevadele mõeldud mehhanisme. See võimaldab EFCA-l kasutada ka EMSA kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemi (RPAS) kalanduse seireks ja kontrolliks ning reostustõrjealaseks koostööks;

(b) EMSA ja Frontexi vaheline teenustaseme kokkulepe, mis sõlmiti 2013. aastal ning mida on sellest ajast alates regulaarselt uuendatud ja laiendatud. Praegu on see kokkulepe tähtajatu ja hõlmab eriotstarbeliste merendusteenuste osutamist EMSA poolt Frontexile EUROSURi toetamiseks ning mehhanismi, mille abil Frontex saab kasutada EMSA kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemi piirikontrollitegevuse jaoks;

(c) EFCA ja Frontexi vaheline teenustaseme kokkulepe EFCA tegevust toetavate teenuste osutamiseks, sealhulgas õhuseireteenused ja avamere patrull-laevade kasutamine. Seda uuendatakse automaatselt igal aastal;

(d) EFCA ja Frontexi vaheline teenustaseme kokkulepe piiride valvamise teenuste osutamiseks EUROSURi raames. Kokkulepet uuendatakse automaatselt igal aastal ning seda on regulaarselt ajakohastatud ja muudetud.

4. **TEENUSTE KATALOOG**

Teenuste kataloogis on loetletud teenused, mis on kättesaadavad liikmesriikidele ja kolmele ametile ning mille osutamisse on kaasatud kaks või enam ametit.

Kuna rannikuvalveülesanded hõlmavad juhtumipõhiseid ([3]) meetmeid ja/või seirepõhiseid ([4]) meetmeid, töötavad kolm ametit välja teenuseid selliste meetmete toetamiseks.

([3]) Juhtumipõhine: ametiasutused on ooteseisundis, et reageerida vajaduse korral erakorralistele olukordadele, nt otsingu- ja päästejuhtumitele.

([4]) Seirepõhine: ametiasutused teevad pidevalt patrull- ja vaatlustoiminguid merevesikondades, et avastada võimalikud ebaseaduslikud olukorrad, nt ebaseaduslik kalapüük või laevad, mis on seotud salakaubaveo või nafta ebaseadusliku merre heitmisega.

Teenuste loetelu koos teabega selle kohta, kes saavad neid teenuseid kasutada ja kuidas seda teha, on esitatud käsiraamatuga seotud veebiplatvormil. Samal ajal on allpool esitatud nende teenuste osutamisel kasutatud peamiste andmekogumite kirjeldused.

Teenus võib koosneda mitmest erinevast andmekogumist, nendega seotud andmebaasidest, platvormidest ja vahenditest. See võib ühendada protsesse, mis hõlmavad andmete kogumist, haldamist, kasutamist ja visualiseerimist.

4.1. **Laevade asukohad, omadused ja seotud andmed**

Nende teenuste osutamiseks kasutatakse mitmesuguseid andmeallikaid. Näiteks EMSA teenused põhinevad täiustatud andmetöötlusel, kasutades andmeid, mis on kättesaadavad kas otse ameti merendusrakenduste kaudu või välistest allikatest. Olenevalt kasutajast saab erinevaid andmekombinatsioone voogedastada otse riiklikesse süsteemidesse, esitada kasutusmugavas graafilises liideses ja edastada mobiilseadmetes. Andmeid levitatakse vastavalt kehtestatud juurdepääsuõigustele.

Peamised andmeallikad on järgmised.

(a) Maapealne automaatne identifitseerimissüsteem

Maapealne automaatne identifitseerimissüsteem (T-AIS) on mereringhäälingusüsteem, mis põhineb ülikõrgsageduslike raadiosignaalide edastamisel. Laevad saadavad aruandeid, mis sisaldavad laeva identifitseerimisnumbrit ja teavet laeva asukoha ja kursi ning lasti kohta. Euroopas toimub AISi teadete vahetamine SafeSeaNet-süsteemi (SSN) kaudu.

(b) Liidu meresõiduohutuse teabevahetussüsteem (SafeSeaNet)

Liidu meresõiduohutuse teabevahetussüsteem (SSN) ([5]) on valdkondade- ja piiriülene teabevahetussüsteem, mis pakub integreeritud merendusteenuseid meresõiduohutuse, sadamate ja meresõidu turvalisuse, merekeskkonna kaitse ning mereliikluse ja meretranspordi tõhususe, samuti mereolukorrateadlikkuse ja mereseire eesmärgil; süsteem ühendab kogu Euroopa merendusasutusi merendusandmete vahetamise võrgustiku kaudu. SSN sisaldab teavet, mis pärineb automaatsest identifitseerimissüsteemist (AIS), kohustuslikust teatamissüsteemist (MRS), andmeid sadamakülastuste, ohtlike ja saastavate kaupade, turvalisuse, jäätmete ja lastijäätmete kohta ning ohutusega seotud vahejuhtumeid käsitlevat teavet.

EMSA vastutab SSNi kesksüsteemi arendamise, käitamise ja hooldamise eest ning suhtleb kasutajatega operatiivselt.

(c) Satelliidi-AIS

Satelliidid võivad samuti vastu võtta AISi asukohateateid. AISi teabe vahetamine satelliidi kaudu, kasutades kommertsteenuse osutajaid, on suurendanud laevade jälgimise geograafilist ulatust; sellisel juhul esitatakse andmed vähem kui ühe tunni jooksul.

EMSA kaudu kättesaadavad ning EFCA ja Frontexiga jagatavad satelliidi-AISi andmed hõlmavad kogu maailma.

(d) Kaugtuvastus ja -jälgimine

Kaugtuvastuse ja -jälgimise süsteem (LRIT) on satelliitsidel põhinev ülemaailmne laevade identifitseerimise ja jälgimise süsteem. Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) eeskirjade kohaselt saadavad reisilaevad, kaubalaevad (kogumahutavusega 300 tonni ja rohkem) ja ujuvad merepuurplatvormid rahvusvahelistel sõitudel kohustusliku asukohateate iga kuue tunni tagant. EMSA käitab LRITi ühisandmekeskust (Cooperative Data Centre – CDC), mille kaudu LRITi CDCs osalevate ELi liikmesriikide kasutajatel on juurdepääs LRITi teabele nende lipu all sõitvate laevade kohta kogu maailmas.

Liikmesriigid saavad kohustuslikke asukohaaruandeid tasuta, kuna sellega seotud kulud tasub EMSA ELi eelarvest. Kehtestatud on kord, mille kohaselt võivad liikmesriigid vabalt jagada oma lipu all sõitvate laevade andmeid teiste liikmesriikidega.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2002. aasta direktiiviga 2002/59/EÜ, millega luuakse ühenduse laevaliikluse seire- ja teabesüsteem ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/75/EMÜ (EÜT L 208, 5.8.2002, lk 10) (hiljem muudetud), loodi ühenduse laevaliikluse seire- ja teabesüsteem „pidades silmas mereliikluse ohutuse ja tõhususe suurendamist, [et] parandada asutuste tegevust intsidentide, õnnetuste või võimalike ohuolukordade korral merel, kaasa arvatud otsingu- ja päästetegevus, ning aidata kaasa laevade põhjustatud reostuse paremale tõkestamisele ja avastamisele“.

Lisaks võivad LRITi CDCs osalevate ELi liikmesriikide kasutajad saada taotluse korral, kuid tasu eest, andmeid mis tahes lipu all sõitvate laevade kohta, mis suunduvad ELi vetesse või sõidavad ELi vetest kuni 1 000 meremiili kaugusel.

(e) EMSA kesksed merenduse võrdlusandmebaasid

EMSA haldab arvukaid merenduse keskandmebaase. Praegu pakuvad erilist huvi (ka seoses Euroopa merenduse ühtsete kontaktpunktide keskkonnaga) keskorganisatsiooni andmebaas (Central Organisation Database – COD), ohtlike või saastavate kaupade keskandmebaas (Central Hazmat Database – CHD) ja laevade keskandmebaas (Central Ship Database – CSD).

CODs säilitatakse teavet, mis on seotud avaliku sektori organisatsioonidega, näiteks SafeSeaNeti ökosüsteemiga seotud kohalike ja riiklike asutustega. COD esialgne eesmärk oli toimida laevaliikluse kaldapõhise seiretaristu andmebaasina (Shore-based Traffic Monitoring Infrastructure Database – STMID), mis lihtsustab ja hõlbustab teabe jagamist liikmesriikide poolt direktiivi 2002/59/EÜ (millega luuakse ühenduse laevaliikluse seire- ja teabesüsteem) artikli 22 alusel määratud asutuste ja kaldajaamade kohta.

CSDd saab kasutada riiklikes laevaandmebaasides säilitatavate või aruandvatelt isikutelt saadud laeva identifitseerimisandmete (IMO number, MMSI, nimi, kutsung ja lipp) ristkontrollimiseks. Samuti on kättesaadavad laeva andmed (nt mahutavus, pikkus, laius), kui asjaomased sidusrühmad on need andmed esitanud. CSD asub EMSAs ja tagab ühise teenuse EMSA sisekasutajatele ja kõikidele liikmesriikidele.

CHD peamine eesmärk on parandada SafeSeaNeti süsteemis ohtlike ja saastavate kaupade kohta esitatavate aruannete kvaliteeti. See sisaldab põhjalikku loetelu kõigist ohtlikest ja saastavatest kaupadest, millest tuleb teatada vastavalt muudetud direktiivile 2002/59/EÜ, millega luuakse ühenduse laevaliikluse seire- ja teabesüsteem ([6]). Samuti võimaldab see juurdepääsu meres leiduvate kemikaalide teabelehtede (MAR-CIS) andmebaasile, mis sisaldab teavet ohtlike ja saastavate toodetega seotud ohtude ja riskide kohta. CHD on kättesaadav liikmesriikide ametiasutustele, ettevõtetele ja üldsusele.

(f) Kalandusalased andmed ja teave

Ühiskasutuskavade osana ja rahvusvaheliste kohustuste raames saab EFCA liikmesriikide pädevatelt asutustelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt mitmesuguseid kalandusega seotud andmeid ja teenuseid.

— Laevaseiresüsteem

Laevaseiresüsteem (VMS) on satelliidipõhine seiresüsteem, mis annab lipuriigi kalandusasutustele regulaarselt teavet kalalaevade asukoha, kursi ja kiiruse kohta. ELis on selle süsteemi kasutamine kohustuslik kalalaevade puhul, mille kogupikkus on 12 meetrit või rohkem ([7]).

Kalalaevade pardale on paigaldatud võltsimiskindel terminal. See terminal võtab satelliidi kaudu vastu globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) asukohaandmeid ja edastab seejärel satelliidi kaudu laevaseiresüsteemi andmed tavaliselt (maksimaalselt) iga ühe või kahe tunni tagant maapealsele maajaamale (LES), et edastada need asjaomasele kalapüügi seirekeskusele. Süsteem on projekteeritud nii, et see töötab täisautomaatselt ja käsitsi sisestamine ei ole vajalik.

Laevaseiresüsteemi kasutatakse kalalaeva reaalajalähedaste ja varasemate asukohtade kontrollimiseks, et täita püügiandmeid, toetada ebaseaduslikku, teatamata ja reguleerimata kalapüüki käsitlevate õigusaktide rakendamist ning aidata täita rannikuvalveülesandeid. Ühiskasutuskava raames saab EFCA laevaseiresüsteemi andmeid kõigilt igas ühiskasutuskavas osalevatelt ELi liikmesriikidelt. Liikmesriigid saadavad EFCA-le ka laevaseiresüsteemi andmed, mis nad on saanud kolmandate riikide laevadelt, millel on lubatud nende vetes kala püüda.

Kuna EFCA koordineerib ka ühiskasutuskavade elluviimist rahvusvahelistes vetes, saadavad kalavarude majandamise organisatsioonid EFCA laevaseiresüsteemile nendes piirkondades kalastavatelt kolmandate riikide kalalaevadelt saadud andmeid.

([6]) Direktiiv 2002/59/EÜ.

([7]) Erandeid kohaldatakse vastavalt nõukogu 20. novembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1224/2009, millega luuakse ühenduse kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks, muudetakse määrusi (EÜ) nr 847/96, (EÜ) nr 2371/2002, (EÜ) nr 811/2004, (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 2115/2005, (EÜ) nr 2166/2005, (EÜ) nr 388/2006, (EÜ) nr 509/2007, (EÜ) nr 676/2007, (EÜ) nr 1098/2007, (EÜ) nr 1300/2008, (EÜ) nr 1342/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1627/94 ja (EÜ) nr 1966/2006 (ELT L 343, 22.12.2009, lk 1), artikli 9 lõikele 5.

— Elektrooniline registreerimis- ja aruandlussüsteem

Püügitegevuse andmete automaatseks vahetamiseks kasutatakse elektroonilist registreerimis- ja aruandlussüsteemi (ERS). Kalalaevad edastavad need andmed lipuriigi ametiasutustele ja neid vahetatakse ERSi kaudu, kasutades standardvormi ning lipuriigi ja teiste asjaosaliste (rannikuriik, kontrolliriik, EFCA) vahel sõlmitud korda. ERSi kasutatakse ELi püügipäevikute jaoks (sealhulgas saagi- ja lossimisdeklaratsioonid jne) ning EFCA saab andmeid eelnevalt koostatud nimekirja kantud laevade kohta.

4.2. **Maa seirel põhinevad allikad**

(a) Copernicuse merekeskkonna seire teenus

(b) Sünteesavaradari (SAR) satelliidikujutised

SARi andurid kasutavad mikrolainesagedust, et saada tagasipeegelduse mõõtmisandmeid allpool tuvastatud pinnalt (meri või maa). Kujutisi on võimalik saada olenemata ilmastikutingimustest ja pilvkattest ning mis tahes ajal päeval või öösel.

SARi ookeanikujutised sõltuvad suurel määral tuulest tingitud merepinna ebatasasusest. Lainekõrgust mõõtes saadakse kujutised, millel on näha taustast eristuvad objektid; näiteks veesõidukid ja muud inimtekkelised rajatised on nähtavad heledate laikudena, samal ajal kui õlireostused või väga tuulevaiksed alad on tumedad.

(c) Optilised satelliidikujutised

Optilised kujutised võivad anda rikkalikku teavet eri spektriribades. Tänu punase-rohelise-sinise (RGB) sageduste kombinatsioonile ja suuremale kontrastsusele on lihtsam neid kujutisi tõlgendada ja objekte tuvastada, kuigi see sõltub väga suurel määral päikesevalgusest ja ilmastikutingimustest. Optilised andurid ei saa salvestada kujutisi öösel või pilvkatte tingimustes.

d) Copernicuse merekeskkonna seire teenus ([8])

e) Okeanograafilised satelliiditooted

Mõned Sentineli satelliidid on mõeldud ookeaniseireks selliste instrumentidega nagu kõrgusmõõturid, radiomeetrid ja spetsiaalsete spektriribadega optilised instrumendid. Need kolm anduritüüpi (mis asuvad pardal, näiteks Sentinel3, Sentinel6) annavad seire võrdlusandmeid ookeani seisundi ja füüsika kohta, et prognoosida ookeanide puhul järgmist: hoovused, lained, merepinna tase, merejää, temperatuur, soolsus. Koos paljude optiliste kujutiste allikatega annavad nad ka andmeid mere biogeokeemilise koostise kohta (sh seotud prognoosid).

4.3. **Õhuplatvormipõhised allikad**

(a) Kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemid

Kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemide teenused aitavad teha mereseiretoiminguid, toetades liikmesriikide ametiasutusi ja ELi asutusi järgmiste rannikuvalveülesannete täitmisel:

— merereostuse avastamine ja heiteseire;

— ebaseadusliku kalapüügi, uimastikaubanduse ja ebaseadusliku sisserände avastamine;

— merereostustõrje operatsioonide toetamine;

— otsingu- ja päästeoperatsioonid;

— õiguskaitsealase tegevuse toetamine.

Kaugjuhitavad õhusõidukid, mida kasutatakse üldises seireahelas täiendava vahendina, suudavad lennata pikka aega (sõltuvalt süsteemist üle 10 tunni). See võimaldab suurte alade seiret ning kaugjuhitavad õhusõidukid võivad vajaduse korral viibida kohapeal nii päeval kui ka öösel.

EMSA praegune kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemide portfell hõlmab nii vertikaalseid stardi- ja maandumissüsteeme (VTOL-süsteeme) kui ka jäigatiivaliste kaugjuhitavate õhusõidukite süsteeme, millest mõned kasutavad satelliitsidet, et võimaldada kasutamist raadiolainete ulatusest kaugemal. Kaugjuhitavate õhusõidukite VTOL-süsteemid

([8]) http://marine.copernicus.eu/about-us/about-your-copernicus-marine-service/

on eriti kasulikud kalanduse kontrollis, laevade heiteseires (kasutades laeva heitgaasivoolu nn tehisninasid) ja reostustõrjeoperatsioonides. Kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemidel võib olenevalt suurimast kandevõimest olla mitu andurit, näiteks optiline ja/või infrapunakaamera päevaseks/öiseks seireks, infrapunakiirguse andur ja/või radarandurid laevade ja naftalaikude avastamiseks.

Kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemide kaudu kogutud reaalaja voogvideoid ja andmeid levitatakse veebipõhise kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemide andmekeskuse kaudu, mis võimaldab juurdepääsu töökohast ja/või kaugetest asukohtadest. Andmed seotakse merepildiga, mis on juba kättesaadav muude mereseireteenuste integreerimise kaudu.

(b) Mehitatud õhusõidukite põhised allikad

Mehitatud teenused võimaldavad muu hulgas reaalajas jälgida huvipakkuvaid piirieelseid alasid, samal ajal kui seireandmed tehakse taotluse esitajatele kättesaadavaks kohe operatsiooni ajal.

Õhuplatvormile paigaldatud andurid edastavad reaalajas video- ja teabevood otse seireruumi ja partnerkoordinatsioonikeskustesse ELis.

Peamine eesmärk on toetada liikmesriikide ja Schengeni riikide rannikuvalveülesandeid täitvaid ametiasutusi, ELi asutusi ja üksusi konkreetse huvivaldkonna jälgimis- ja seiretegevuses, keskendudes ELi piirieelsetele aladele.

Mitmeotstarbeline õhuseire toetab kasutajaid, kes tegelevad järgmisega:

— rannikuvalveülesannetega seotud mereseiretoimingud;

— merehätta sattunud laevade avastamine, otsingu- ja päästeoperatsioonide algatamine ning taotluse korral lisaabi riiklikele otsingu- ja päästeasutustele;

— võitlus ebaseadusliku rände ja piiriülese kuritegevusega;

Frontex ja EFCA osutavad neid teenuseid ühise institutsioonidevahelise raamlepingu alusel.

4.4. **Muud peamised andmeallikad**

(a) Meteoroloogilised ja okeanograafilised andmed

Kättesaadavad on mitmesugused meteoroloogilised ja okeanograafilised andmed, mis on integreeritud EMSA süsteemidesse. Andmekogumeid kirjeldatakse allpool.

— Euroopa merevaatlus- ja andmevõrk (EMODNet) ([9]) võimaldab juurdepääsu enam kui 1 500 *in situ* platvormi andmetele. Teave geolokaliseeritakse ja seda jagatakse vastavalt platvormi tüübile.

— Euroopa Meteoroloogiasatelliitide Kasutamise Organisatsioon (EUMETSAT) ([10]) võimaldab juurdepääsu meteoroloogiasatelliitidele, mis seiravad ookeane väikese eraldusvõimega, kuid reaalajas, eelkõige ilmaennustusteenuste ja ookeani pinnaseire jaoks.

— Copernicuse merekeskkonna seire teenus (CMEMS) kasutab satelliidi-, ilma- ja *in situ* andmeid, et osutada operatiivseid ookeanide olukorra prognoosimise teenuseid nn sinise ookeani (temperatuur, hoovused, meretase, tuul, lained), valge ookeani (üle 10 merejää parameetri, sealhulgas kontsentratsioon, paksus, triiv ja jäämäed) ja rohelise ookeani (nt klorofüll, plankton, optilised omadused, toitained, süsinikuga seotud tooted ja keemiline koostis, nt raua-, fosfaadi-, nitraadisisaldus) jaoks.

— Copernicuse atmosfääriseire teenus (ECAMS) ([11]) pakub eri atmosfäärikihte hõlmavaid prognoose

— vääveldioksiidi,

— lämmastikdioksiidi ja

— süsinikdioksiidi sisalduse kohta.

([9]) www.emodnet.eu/what-emodnet
([10]) www.eumetsat.int/website/home/AboutUs/WhoWeAre/index.html
([11]) https://www.ecmwf.int/en/about/what-we-do/environmental-services/copernicus-atmosphere-monitoring-service

(b) Täiendav laevadega seotud teave ja sõiduteave

Liikmesriigid vahetavad EMSA süsteemide kaudu ka täiendavaid andmeid (laevade, sõitude ja kontrollide kohta ning muud seonduvat teavet). See hõlmab muu hulgas järgmist: rahvusvaheliste või ELi normidega (THETIS, THETIS-EU) seotud kontrolliandmed ja hoiatusteated; õnnetusjuhtumite uurimise aruanded (EMCIP); meremeeste diplomeerimise andmed (STCW-IS); laevavarustuse kinnitamine (MarED); teated sadamasse saabumise ja sealt lahkumise, ohtlike kaupade veo ja vahejuhtumite kohta (SafeSeaNet).

4.5. **Andmete analüüsivahendid ja visualiseerimine**

Nagu eespool mainitud, on vaja andmeid ja nendega seotud andmebaase ära kasutada ja visualiseerida. Mõned seotud vahendid ja platvormid on loetletud allpool.

(a) Tegevuse automatiseeritud jälgimise (ABM) algoritmid / anomaaliate avastamise teenus

ABM on algoritmipõhine tööriist laeva asukoha analüüsimiseks, et tuvastada laeva konkreetne tegevus ja hoiatada asjaomast käitajat. Praeguseks on välja töötatud enam kui 20 algoritmi, sealhulgas algoritmid, mis käsitlevad huvipakkuvasse piirkonda sisenemist, kahe laeva vahelist kokkupuudet merel ja kaldale lähenevaid laevu. Kasutaja saab otse valida ja konfigureerida kõik ABMi algoritmid; käitajaid hoiatatakse reaalajas automaatselt e-posti teel või SafeSeaNeti graafilise kasutajaliidese (SEG) kaudu.

ABMi algoritme kasutab üha rohkem ELi liikmesriike ja asutusi mitmesugustes tegevusvaldkondades, nagu kalanduse kontroll, piirikontroll, julgeolek, mereliikluse ohutus, rannikualade kaitse ja keskkonnakaitse.

ABMi algoritmid on EMSA integreeritud merendusteenuste (IMS) kaudu kättesaadavad liikmesriikidele ja EFCA-le. Nendega seotud platvorm kannab nime SEG. Andmeid esitatakse ka Frontexile süsteemipõhiselt ühisoperatsiooni aruandlusrakenduse (JORA) kaudu. Frontexi platvormil nimetatakse neid anomaaliate avastamise teenuseks.

(b) Maa seire lisaväärtusega tooted

Lisaväärtusega tooted aitavad kasutajatel saada põhikujutistest eriti väärtuslikku teavet, mis võimaldab ametiasutustel merel asuvaid objekte, nähtusi või seal toimuvaid tegevusi kiiremini ja tõhusamalt analüüsida. Lisaväärtusega tooteid võib esitada kas algse satelliidikujutise peal asuva kihina või eraldi teabekihina, näiteks vektorkihina, või prognoosina või kliima järelanalüüsi või kliimaprognoosina. Praegu pakutakse kasutajatele järgmisi lisaväärtusega tooteid:

— laevade avastamine,

— nähtuste avastamine,

— tegevuse avastamine,

— naftareostuse avastamine,

— teave tuule ja lainete kohta.

Need lisaväärtusega Maa seire tooted on EMSA integreeritud merendusteenuste kaudu kättesaadavad liikmesriikidele ja EFCA-le. Need võivad olla liikmesriikidele ja EFCA-le kättesaadavad tasuta, sest Copernicuse mereseireteenuse abiga saab neid rahastada Copernicuse merekeskkonna seire teenuse ([12]) kaudu. Neid saab SEGs visualiseerida ja ka Frontexile süsteemipõhiselt JORA kaudu edastada. Frontexi platvormil nimetatakse neid laevade avastamise teenuseks (VDS) ja tegevuse avastamise teenuseks.

(c) Maa seire andmete korreleerimine laevade andmetega

SARi ja optiliste kujutiste abil saadud laevade avastamise andmed korreleeritakse laeva andmetega (nt AISi, LRITi ja VMSi andmed). See võib anda ülevaate sellest, millised laevad teatavad endast teatavas piirkonnas ja millised mitte. See teave on esitatud kahe vektorkihina:

— laevade avastamise teenus, mis on korreleeritud laevalt saadud teabega (satelliidi abil avastatud laeva saab võrrelda laevalt saadud teabega ja seega identifitseerida), ning

— laevade avastamise teenus, mis ei ole korreleeritud laevalt saadud teabega (satelliidi abil avastatud laeva ei saa võrrelda laevalt saadud teabega ja seetõttu ei ole võimalik laeva identifitseerida).

([12]) https://marine.copernicus.eu/access-data/myocean-viewer

Kasutajad saavad selliseid laevade teabega korreleeritud andmeid, mille jaoks neile on antud asjakohased juurdepääsuõigused.

4.6. **Muud merendusega seotud teabeplatvormid**

Nimetatud ametid on välja töötanud erinevaid teabeplatvorme, mis lähtuvad nende konkreetsete kasutajaskondade vajadustest ja volitustest. Neisse platvormidesse on integreeritud vastavalt vajadustele ja juurdepääsuõigustele mõned eespool kirjeldatud andmed ja vahendid. Peamised platvormid on järgmised:

(a) EFCA: EFCA integreeritud merendusteenus annab integreeritud ülevaate merel toimuvast tegevusest, mis on spetsiaalselt kohandatud kalanduskontrolli jaoks ja toetab liikmesriikide kalanduskontrollialast tegevust. Seda tehakse EMSA välja töötatud SEG kaudu.

EFCA integreeritud merendusteenus suudab reaalajas integreerida ja omavahel ühendada selliste kanalite kaudu nagu laevaseiresüsteem, maapealne AIS ja satelliidi-AIS kogutud andmekogumeid ning Copernicuse mereseireteenuse kaudu edastatud LRITi ja VDSi aruandeid ja satelliidikujutisi.

Rakendus hõlmab mitmesuguseid funktsioone ja võrdlusandmekogumeid ning võib aidata täita konkreetseid kalanduskontrolli ülesandeid. Need ülesanded ulatuvad püügitegevuse seirest ELi ja piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide (RFMO) vetes kuni toimimiseni usaldusväärse allikana, kust saab kogu maailmas usaldusväärset teavet laevade liikumise kohta (ei piirdu ainult kalalaevadega), et kontrollida ETR-kalapüügi sertifikaate (ETR-kalapüügi määrus ([13])).

Lisaks võimaldab sellise kalandusega seotud teabe integreerimine, mis käsitleb merepiire ja püügipiirkondi ning, mis veelgi olulisem, kalalaevade püügitegevuse eritunnuseid – näiteks Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) laevatüübid, püügivahendite tüübid, ühenduse laevastikuregistri (CFR) välismärgistused ja kalapüügilubade teave –, kasutada laiendatud filtreerimis- ja otsingufunktsioone. Arvukad funktsioonid hõlmavad järgmist.

— Arukas otsing ja laiendatud otsing

Laevade arukas otsing reaalajas, kasutades mitmesuguseid identifitseerimisandmeid. Laiendatud otsing laiema atribuutide kogumi (st püügivahendi liik, Rahvusvahelise Atlandi Tuunikaitse Komisjoni tunnuskood) alusel, mis võimaldab saada andmeid varasemate asukohtade kohta.

— Ühe ja mitme laeva jälgimine

Ühe ja mitme laeva reaalajas ja/või hilisem jälgimine.

Kõrgsageduslikud asukohaandmed ja suutlikkus kaitsta erinevaid asukohaandmete allikaid võimaldavad ulatuslikku tegevuse seiret (st ümberlaadimise ja püügitegevuse ning juurdepääsu seiret).

— Tegevuse automaatne jälgimine (ABM)

ABMi hoiatusteated põhinevad konkreetsetel algoritmidel, mis on kindlaks määratud vastavalt tegevusvajadustele. ABM on eriti kasulik püügikeelualadele (st reaalajas suletud püügipiirkondadesse) sisenevate laevade või teatud tegevuse (st ümberlaadimise) avastamiseks.

— Eksportimine ja üleslaadimine

Selliste päringute tulemusi nagu teekonna jälgimine, laevade otsing ja ABMi hoiatusteated saab eksportida eri vormingutes. Laevade asukoha ja piirkonna andmeid saab importida ja siduda olemasolevate laevadega.

(b) EMSA: SEG on peamine platvorm SafeSeaNeti ja integreeritud merendusteenuste, sealhulgas tegevuse automatiseeritud jälgimise visualiseerimiseks enamiku kasutajate jaoks. Integreeritud merendusteenustele pääseb juurde SEG veebipõhise graafilise kasutajaliidese kaudu, mis on kättesaadav lauaarvutis, sülearvutis ja mobiilseadmetes (IMSi rakenduse kaudu). Need teenused on kättesaadavad ka süsteemidevahelistes liidestes, mis võimaldavad kasutajatel vaadata integreeritud andmeid oma süsteemides ja saada hoiatusteateid konkreetsete eelnevalt kindlaksmääratud seirejuhtumite kohta.

([13]) Nõukogu 29. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1005/2008, millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks (ETR-määrus) ning muudetakse määrusi (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1936/2001 ja (EÜ) nr 601/2004 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 1093/94 ja (EÜ) nr 1447/1999 (ELT L 286, 29.10.2008, lk 1).

— SEG platvorm

SEG platvorm integreerib ja ühendab paljusid eri liiki andmeid, sealhulgas lõppkasutaja esitatud andmeid, et pakkuda võimalikult terviklikku ja ajakohast ülevaadet olukorrast merel. See pakub spetsiaalselt kasutaja vajadustele kohandatud teenust ning andmeid on võimalik hõlpsalt ja valikuliselt jagada, tuginedes ainulaadsetele võimalustele.

— Andmeallikad

Andmed saadakse järgmistest allikatest: laevade jälgimise süsteemid (maapealne AIS, LRIT ja VMS); satelliidi-AISi ülemaailmne voog; Maa seire satelliidikujutised ja nendega seotud tooted; tõhustatud otsingu- ja päästefunktsioon (E-SARSURPIC); lisateave laevade ja sõitude kohta (ohtlikud ja saastavad kaubad, sadam, jäätmed, turvalisus ja vahejuhtumid); merekaardid ning meteoroloogilised ja okeanograafilised andmed. Vt täpsemalt punktid 4.1, 4.2 ja 4.3.

— Eri ülesannete täitmiseks vajalikud andmed

Integreeritud merendusteenuseid pakutakse kõigile merendusasutustele ja need rahuldavad suurt hulka eri ülesandeid täitvate kasutajate vajadusi. Kasutajad võivad jagada asjakohast ja ülesandepõhist teavet teiste riiklike, piirkondlike ja rahvusvaheliste asutustega, kes tegelevad merel korraldatavate missioonidega.

— Kasutajate esitatud andmed

Kasutajad võivad esitada ka oma andmeid, mida saab seostada muude andmetega, ning seejärel saata need tagasi kasutajatele ja neile, kellega nad otsustavad neid jagada.

— Ulatus ja geograafiline katvus

Eri täpsusastmega andmeid võib jagada eri geograafilistel tasanditel (riiklikul, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil). Kasutajad võivad otsustada saada üldise ülevaate või konkreetsed andmed valdkondade kohta, mis neile kõige rohkem huvi pakuvad. Samuti võivad nad teha päringuid konkreetse varasema aja kohta kuni 36 kuud tagasi.

— Juurdepääsuõiguste haldamine

Andmete ja teabe omanikud määravad kindlaks andmete jagamise põhimõtted, järgides juurdepääsuõiguste haldamise keerukaid süsteeme.

— Tegevuse automaatne jälgimine (ABM)

Algoritmipõhise ABM-süsteemi abil analüüsitakse laevade asukohti, et avastada laevade ebatavalist ja konkreetset tegevust. Kasutajaid teavitatakse automaatselt ja reaalajas teatavate tegutsemismustrite avastamisest.

Lisaks on Maa seire toodete haldamise peamine platvorm Maa seire andmekeskus. Kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemide käitamisandmete peamine platvorm on kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemide andmekeskus.

(c) Frontex

— EUROSUR:

Määruse (EL) 2019/1896 (Euroopa piiri- ja rannikuvalve kohta) kohaselt on Euroopa piiride valvamise süsteem (EUROSUR) Euroopa piiri- ja rannikuvalveametnike vahelise teabevahetuse ja koostöö raamistikuks piirihalduse ülesannete täitmisel. See koosneb mitmest elemendist, sealhulgas mitmesugustest EUROSURi ühendteenustest (EFS), mis aitavad koostada Euroopa olukorrapilti ja toetavad liikmesriike nende riiklike olukorrapiltide loomisel. Need põhinevad seirevahendite ühisel kohaldamisel ja asutustevahelisel koostööl ELi tasandil, sealhulgas Copernicuse turvateenuste osutamisel (Copernicuse piirivalveteenistus).

EFS kogub andmeid eri andmeallikatest ja -platvormidelt ning koondab need Euroopa integreeritud piirihaldusega seotud kohandatud teabeteenusteks. Neid teenuseid osutatakse seejärel ELi liikmesriikide ja Schengeni riikide ametiasutustele ja teistele partneritele.

— JORA

EUROSURi osaks olevat ühisoperatsiooni aruandlusrakendust kasutatakse andmevoogude haldamiseks ning tundlike ja mittetundlike salastamata andmete vahetamiseks Frontexi ning selle sisemiste ja väliste sidusrühmade vahel.

Frontex võttis JORA kasutusele operatiivse teabevahetuse veebipõhise lahendusena 2011. aasta jaanuaris, millest alates on seda pidevalt edasi arendatud, ning sellele on aastate jooksul järk-järgult lisatud uusi funktsioone. Nüüd on see teabevahetuse, sealhulgas tegevusstatistika ja isikuandmete vahetamise nüüdisaegne lahendus ning pakub süsteemi kasutajatele mitmesuguseid EUROSURi ühendteenuseid. JORA kaudu on kogutud üle poole miljoni aruande, mis aitavad märkimisväärselt kaasa Euroopa olukorrapildi koostamisele.

5. SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE MEETMETE JA KOOLITUSKURSUSTE KATALOOG

5.1. Suutlikkuse suurendamine ja koolitus

Ühised, standardsed ja võrreldavad suutlikkuse suurendamise ja koolitusprogrammid on tõhusa ja tulemusliku rannikuvalvealase koostöö jaoks üliolulised. Selleks et hakata lahendama hariduse ja koolitusega seotud probleeme selles valdkonnas, rahastas komisjoni merendus- ja kalandusasjade peadirektoraat aastatel 2015–2019 rannikuvalveakadeemiate projekti ([14]) (Euroopa rannikuvalveakadeemiate võrgustiku projekt – ECGFA Net).

Projekti peamine eesmärk oli tõhustada hariduskoostööd rannikuvalveülesannete valdkonnas, hõlbustada neid ülesandeid täitvate eri asutuste vahelist koostalitlusvõimet ja koostööd ning suurendada nende tegevuste ühtsust ja tõhusust. Projekt hõlmas vahetusprogrammi (sealhulgas töö käigus ametnike vahetamise programmi ja koolituskursuste programmi teistele ametiasutustele), valdkondliku kvalifikatsiooniraamistiku ja spetsiaalse portaali väljatöötamist.

Valdkondliku kvalifikatsiooniraamistiku eesmärk on anda rannikuvalveakadeemiatele vahendid kvalifikatsioonide võrdlemiseks. See on vabatahtlik raamistik, milles kirjeldatakse, mida erinevate kvalifikatsioonide omajad peaksid teadma, mõistma ja tegema teatud tasanditel, et teha rannikuvalveülesannetega seotud tööd ([15]). Valdkondlik kvalifikatsiooni-raamistik võiks seega olla rannikuvalveakadeemiate jaoks rannikuvalvealase koostöö ja sellealaste ühisoperatsioonide valdkonna haridus- ja suutlikkuse suurendamise programmide väljatöötamise aluseks. Valdkondlik kvalifikatsiooni-raamistik on kättesaadav Euroopa rannikuvalveteenistuse koolitusportaalis ([16]).

Kuna suutlikkuse suurendamine ja koolitus on üks viiest rannikuvalvealase koostöö valdkonnast, integreerivad kolm ametit asjaomased projektiväljundid ja -tulemused oma olemasolevasse koostööraamistikku.

5.2. Koolituskursuste kataloog

Koolituskursuste kataloogi peamine eesmärk on esitada loetelu kõigist koolituskursustest, mida kolm ametit praegu pakuvad. Vastavalt liikmesriikide soovile loetletakse kataloogis kõik olemasolevad kursused, mitte ainult need, mis hõlmavad kahte või enamat ametit. Vajaduse korral esitatakse loetelus ka koolituskursuse asjaomane koostöövaldkond.

Lühiülevaade aitab kasutajatel kindlaks teha, kas pakutav kursus vastab nende vajadustele. Ülevaade võib hõlmata ühte või mitut järgmist aspekti:

— kursuse peaeesmärk,

— kursuse alleesmärgid ja

— kursuse sihtrühm.

Kataloog (kättesaadav spetsiaalse veebiplatvormi kaudu) jaguneb kontaktkoolituskursusteks ja ametite e-õppe koolitusplatvormide kaudu pakutavateks kursusteks ([17]). Kataloogi iga osa alguses on esitatud asjakohased veebilingid, kust kasutajad võivad leida üksikasjalikumat teavet iga loetletud kursuse kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas nendele kursustele juurde pääseda või seal osalemist taotleda ([18]). Lisateavet saab ka asjaomase ametiga märgitud e-posti aadressil ühendust võttes.

([14]) Projekti rahastati kolmes etapis: EASME/EMFF/2014/1.2.1.1, EASME/EMFF/2016/1.2.1.11 ja EASME/EMFF/2018/1.2.1.3.
([15]) https://ecgff-trainingportal.efca.europa.eu/pages/100-what-is-sqfcgf-and-its-purpose
([16]) https://ecgff-trainingportal.efca.europa.eu/pages/99-visual-tool-of-the-sqfcgf
([17]) 2020. aasta pandeemia tõttu muudeti teatavate kursuste formaat veebiseminariks.
([18]) Frontexi koolituskursusi korraldatakse peamiselt Euroopa piiri- ja rannikuvalve meeskonna liikmete lähetamise ettevalmistamiseks. Seega oodatakse liikmesriikidelt, et nad reageeriksid üleskutsele nimetada osalejad ja kutsetele, mida nad saavad, ning et nad ei teataks eelnevalt oma ühe või teise koolituskursuse eelistamisest.

Kaks või isegi kõik kolm ametit on välja töötanud mitu koolituskursust, mis võivad hõlmata iga ameti koolitajate ja/või vahendite pakkumist kursuste korraldamiseks. Samuti nähakse ette, et aja jooksul töötatakse välja täiendavad ühised koolituskursused, et täiendada juba pakutavaid koolituskursusi.

Nagu eespool märgitud, on kõigi nende kursuste üksikasjad esitatud koolituskursuste kataloogis ja need on kättesaadavad veebiplatvormil.

6. **PARIMATE TAVADE SUUNISED JA KÄSIRAAMATUTE KATALOOG**

Parimate tavade suuniste ja käsiraamatute kataloogi eesmärk on luua põhjalik loetelu kõigist sellistest dokumentidest, mis on kättesaadavad kolmes ametis, mitte ainult nendest, mis hõlmavad kahte või enamat ametit, ning rannikuvalvealase koostöö foorumite suunistest. Kataloogis antakse käsiraamatu kasutajatele lühiülevaade kõikidest dokumentidest.

Sellega seoses võib Euroopa rannikuvalveteenistuse foorumi väljatöötatud multifunktsionaalsete mereoperatsioonide kontseptuaalne mudel osutuda asjakohaseks suutlikkuse jagamisel, mitmeotstarbeliste operatsioonide kavandamisel ja rakendamisel ning vahendite ja muu suutlikkuse jagamisel niivõrd, kuivõrd neid tegevusi koordineerivad asjaomased ametid ja need on heaks kiitnud asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused.

Kataloog, mida haldab EFCA tihedas koostöös kahe teise ameti ja komisjoniga, on kättesaadav veebiplatvormil ja sisaldab veebilinki, kust saab lisateavet.

7. **PIIRKONDLIK/RAHVUSVAHELINE/KAHEPOOLNE/MITMEPOOLNE KOOSTÖÖ**

Euroopas on sõlmitud palju pikaajalisi piirkondlikke/rahvusvahelisi/kahepoolseid/mitmepoolseid koostöölepinguid ja/või -mehhanisme, mis hõlmavad mitmesuguseid merendusega seotud küsimusi. Enamik neist lepingutest hõlmavad rannikuvalveülesannete teatavaid aspekte ning paljud neist ulatuvad väljapoole Euroopa piire ja võivad hõlmata mitmeid kolmandaid riike. Naaberriikide vahel on sõlmitud ka palju erinevaid kohalikke kahe- või mitmepoolseid lepinguid ja mehhanisme.

Kõigi nende mehhanismidega seotud õiguslik alus, ulatus, keerukus, kohustused, sanktsioonid jne erinevad märkimisväärselt. Mõnel võib olla kindel õiguslik alus koos selgelt kindlaksmääratud kohustuste ja piiratud arvu lepinguosalistega. Teised mehhanismid võivad olla osalemise seisukohast vabatahtlikud, kohustuste aspektist mittesiduvad ning avatud laiale sidusrühmade grupile. Käsiraamatu eesmärk ei ole liigitada mehhanisme ega kvantifitseerida osalejate kohustusi, vaid anda ülevaade, loetledes mehhanismid, nende üldise tegevusvaldkonna ja sidusrühmad.

Selleks et tunnustada selliste mehhanismide mitmekesisust, on käsiraamatu ning sellele lisatud kataloogide ja teabelehtede jaoks välja selgitatud ja neis loetletud mõned peamised lepingud koos muude kahe- ja mitmepoolsete kokkulepetega. See loetelu, mis esitatakse spetsiaalse veebiplatvormi kaudu, sisaldab iga mehhanismi lühikest üksikasjalikku kirjeldust ja vajaduse korral hüperlinki asjaomasele veebisaidile. Lisaks on loetletud ka igas lepingus osalevad või sellega ühinenud riigid.

Kuigi loetelu eesmärk ei ole anda täielikku ülevaadet igast kehtivast lepingust, pakub see ulatuslikku esindavat valimit sellest, mis on juba välja töötatud ja kasutusel. See annab käsiraamatu kasutajatele elemendid, mis võivad olla aluseks nende endi mehhanismide väljatöötamisele; see on käsiraamatu üks peamisi põhimõtteid ja eesmärke.

Märkimist väärib ka Euroopa Liidu merendusjulgeoleku strateegia, mis on üks ELi üldistest vahenditest merenduse mitmepoolsuse edendamiseks. Sellega edendatakse terviklikku, valdkondade- ja piiriülest, sidusat ja kulutõhusat lähenemisviisi Euroopa, piirkondlikul ja riiklikul tasandil.

Alates oma asutamismääruste muutmisest on kolm ametit toetanud rannikuvalvealase koostöö algatusi piirkondlikul tasandil, nagu Euroopa rannikuvalveteenistuse foorum (ECGFF) ja Vahemere rannikuvalveteenistuse foorum (MCGFF).

Euroopa rannikuvalveteenistuse foorum

Euroopa rannikuvalveteenistuse foorum ([19]) on iseseisev, mittesiduv, vabatahtlik, sõltumatu ja mittepoliitiline foorum, millel on kogemusi piirikontrolli valdkonnas. See ühendab 22 ELi liikmesriigi ja kahe Schengeni riigi rannikuvalveasutusi ning ELi institutsioonide ja asutuste esindajaid, kellel on ELi rannikuvalveülesannetega seotud pädevus.

Komisjon ja ametid on toetanud Euroopa rannikuvalveteenistuse foorumit alates selle loomisest 2009. aastal. Foorumil on rotatsiooni korras vahetuv eesistuja, kes vastutab eesistujaks olemise alguses kindlaks määratud iga-aastase tööprogrammi rakendamise eest. Ametid toetavad tööprogrammi rakendamist temaatiliste seminaride kaaskorraldamisega.

Ametid osalevad ka mitmesugustes Euroopa rannikuvalveteenistuse foorumi rakendatavates konkreetsetes projektides, et tagada kooskõla ja ühilduvus oma tööga.

8. RIIKIDE TEABELEHED

8.1. Eesmärk

Riikide teabelehtede peamine eesmärk on esitada lihtne viitedokument, milles on esitatud järgmine teave:

(a) riiklikud kontaktpunktid ministeeriumides ja strateegilisel tasandil koos asjakohaste kontaktandmetega, st e-posti aadress ja telefon;

(b) eri rannikuvalveülesandeid täitvad ministeeriumid/osakonnad/asutused/organisatsioonid koos aadressi, ööpäev läbi kättesaadavate isikute kontaktandmete (telefon ja e-posti aadress) ja vajaduse korral asjakohase veebisaidiga;

(c) teabelehel on märgitud ka n-ö juhtiv organisatsioon, kes vastutab kõigi rannikuvalveülesannete täitmise eest, ning mis tahes muu organisatsioon, millel on nende ülesannetega seotud roll või vastutus. Teabelehel määratakse ka kindlaks, kas ja millal see juhtiv roll muutub vastavalt merepiirkonnale/jurisdiktsioonile (st territoriaalmeri, külgvöönd, majandusvöönd ja avameri);

(d) selliste piirkondlike/rahvusvaheliste organisatsioonide loetelu, mille töös riik osaleb või kuhu ta on kaasatud.

Riikide teabelehed on kättesaadavad spetsiaalse veebiplatvormi kaudu.

8.2. Ajakohastatud sisu

Riikide teabelehti tuleb sageli ajakohastada, eelkõige siis, kui liikmesriigid esitavad uued või muudetud kontaktandmed. Sellised muudatused avaldatakse EFCA hallataval veebiplatvormil tihedas koostöös kahe teise ameti ja komisjoniga.

([19]) https://ecgff.emsa.europa.eu/